

Opnieuw veeruitstoot bij een Wespendif *Pernis apivorus*

Rob G. Bijlsma & Theo van de Mortel

Het verschijnsel dat nestjonge roofvogels slechte veergroei vertonen (en de veren vervolgens uitstoten, 'pinching off syndrome' genoemd), lijkt tegenwoordig vaker voor te komen dan in het verleden. Een eerdere opsomming van de ons bekende gevallen in Nederland resulteerde in een lijst die verschillende soorten omvatte, met soms meerdere gevallen per soort (Bijlsma & van den Burg 2006). Het ging om Havik *Accipiter gentilis* (minimaal 5 gevallen), Buizerd *Buteo buteo* (2) en Wespendif *Pernis apivorus* (1). Gerritjan van Nie wees vervolgens op een door hem beschreven geval bij twee jonge Sperwers *Accipiter nisus* (van Nie 1977). Buiten de Nederlandse grenzen is recent aandacht gevraagd voor 'pinching off' bij Zeearenden *Haliaeetus albicilla*, en wel in Duitsland (Müller *et al.* 2007) en in Tsjechië (Fasungova *et al.* 2008).

Daar kunnen we nu een tweede geval van de Wespendif aan toevoegen. Het werd op 10 augustus 2008 gevonden bij Nederweert (Noord-Brabant) op een nest met twee jongen. Eén van beide jongen was normaal en werd op die dag bij een leeftijd van 20 dagen geringd; dit jong werd op 28 augustus staand op een zijtak bij het nest gezien en vloog op 5 september door het bos.

Het andere jong had sterk vergroeide vliegveren, voor zover nog aanwezig. Op de foto's is te zien dat de binnenste 4-5 handpennen min of meer normaal zijn uitgegroeid (zij het met veel hongermaliën, en deels met gespleten schachten), terwijl de buitenste 5-6 handpennen ontbreken of afgeknot of verdraaid zijn. De handvleugel is daarmee verworden tot een stomp. De armpennen lijken een normale lengte te hebben, maar op de foto's is te zien dat er enkele ontbreken en dat andere niet goed aangestoken zijn. De staart ziet er zeer verfromfaaid uit, met pennen van verschillende lengte en een slechte groei van de baarden (waardoor de veren draderig lijken).

Het 'slechte' jong werd tijdens de nestcontrole als verzwakt aangeduid. Het is overgebracht naar een vogelasiel in Someren. Twee dagen later is het daar doodgegaan. De vogel woog toen 358 gram.

Voor zover we weten is dit het tweede geval van veeruitstoot in Wespendifen, de eerste was afkomstig uit Drenthe in 2004 (Bijlsma & van den Burg 2006). Het verschijnsel is minder zeldzaam dan we aanvankelijk dachten, gezien ook de frequentie waarmee het bij andere roofvogelsoorten wordt geconstateerd (elk jaar gemeld). Omdat het bij roofvogels jonger dan 14-17 dagen niet zo gemakkelijk is vast te stellen (de slag- en staartpennen spruiten na die tijd), willen we de ringers vragen gespist te zijn op dit fenomeen. Neem foto's, maten en gewichten, en las een tweede nestcontrole in, om te zien of het jong zich inderdaad niet volwaardig heeft ontwikkeld (nieuwe foto's, maten en gewichten). Verwittig RGB van het geval, en we kunnen dan bekijken wat de beste aanpak is. In de vrije natuur hebben deze

vogels geen schijn van kans, maar voor de wetenschap kunnen ze nuttig zijn. Te meer daar nog onbekend is hoe deze aandoening tot stand komt (Raue *et al.* 2007).

De jonge Wespendif met gespreide vleugels; de misvormde en ontbrekende slag- en staartpen-
nen zijn duidelijk zichtbaar. *Pinching off in a nestling Honey Buzzard, clearly visible in the
deformed flight feathers.*

Bovenaanzicht van de vleugel van hetzelfde jong. De slagpen-
nen van de hand ontbreken of zijn
misvormd, en van vliegen kan geen sprake zijn. *Upper wing of young Honey Buzzard afflicted by
the pinching off syndrome, showing the lost or deformed primaries and secondaries.*

Summary

Bijlsma R.G. & van de Mortel T. 2009. Pinching off in a nestling Honey Buzzard *Pernis apivorus*. De Takkeling 17: 106-108.

In August 2008, the smallest of two Honey Buzzard chicks found on a nest in the southern Netherlands (Nederweert) showed defective feather growth, especially in the primaries (outermost 5-6 lost, deformed, stunted or twisted), secondaries (partly lost, some twisted) and rectrices (twisted and deformed). The bird was admitted to a rehabilitation centre, but died two days later (then weighing only 358 g). Its sibling fledged successfully.

This is the second case of pinching off in Honey Buzzards in The Netherlands, the first one recorded in 2004 (Bijlsma & van den Burg 2006), and – as far as we know – the only ones mentioned so far for Eurasia.

Misvormde staart van de jonge Wespendif; elke staartpen zit bovendien – tot op de schachten – vol met hongermaliën. *Deformed tail feathers, with many fault bars as well, of a Honey Buzzard chick afflicted by the pinching off syndrome.*

Literatuur

- Bijlsma R.G. & van den Burg A. 2006. Veerafwijkingen bij nestjonge roofvogels. *De Takkeling* 14: 194-198.
- Fasungova L., Literak I., Sychra O., Novotny L., Grymova V., Kubicek O., Schmid B. & Kulich P. 2008. Pinching off syndrome in two White-tailed Sea Eagles (*Haliaeetus albicilla*) in the Czech Republic. *J. Raptor Res.* 42: 65-66.
- Nie G.J. van 1977. Twee afwijkende jongen in een sperwerhorst. *Jaarboek "Adriaan Mollen"* 1977: 20-23.
- Müller K., Schettler E., Gerlach H., Brunberg L., Hafez H.M., Hattermann K., Johné R., Kollmann R., Krone O., Lierz M., Linke S., Lueschow D., Mankertz A., Müller H., Prusas C., Raue R., Soike D., Speck S., Wolf P. & Fröhlich K. 2007. Investigations on the aetiology of pinching off syndrome in for white-tailed sea eagles (*Haliaeetus albicilla*) from Germany. *Avian Pathology* 36: 235-243.

Adressen:

RGB, Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse, rob.bijlsma@planet.nl

TvdM, A. Kuyperstraat 4, 5712 CK Someren